SEVEROVÝCHOD SLOVENSKA
KRAJ UNIKÁTOV

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ

PO STOPÁCH 1. SVETOVEJ VOJNY

V PREŠOVSKOM KRAJI

ŚLADAMI I WOJNY ŚWIATOWEJ W KRAJU PRESZOWSKIM

BOJE V KARPATOCH 1914/1915

Pohraničné okresy dnešného Prešovského samosprávneho kraja predstavujú jediné miesto na Slovensku, ktoré počas prvej svetovej vojny zasiahla bojová činnosť. Línia frontu v Karpatoch sa tiahla od Bardejova po Sninu a počas siedmich mesiacov od novembra 1914 do mája 1915 v tomto regióne prebiehali ťažké a krvavé boje. Územie severovýchodného Slovenska sa vtedy stalo bojiskom celoeurópskeho významu a tunajšie bojové operácie mali rozhodujúci strategický význam pre ďalší priebeh vojny na východnom fronte.

Bojové operácie na území dnešného Slovenska si vyžiadali životy viac ako 50 000 vojakov rakúsko-uhorskej, ruskej a nemeckej armády. Ďalších približne 250 000 vojakov bolo na našom území ranených alebo zajatých. Viditeľným pozostatkom vojnových udalostí na našom území je komplex vojensko-historických pamiatok na východnom Slovensku. Najobsiahlejšiu časť tohto komplexu tvoria vojnové cintoríny.

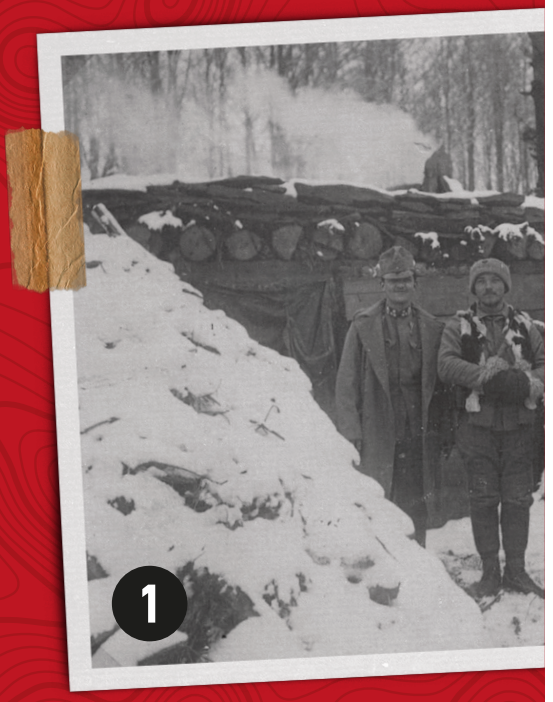

WALKI W KARPATACH 1914-1915

Powiaty graniczne dzisiejszego kraju preszowskiego (odpowiednik województwa) są jedynymi obszarami na Słowacji, które zostały dotknięte działaniami wojennymi w czasie I wojny światowej. Linia frontu w paśmie Karpat ciągnęła się od Bardejowa do Sniny. Przez siedem miesięcy, od listopada 1914 do maja 1915 roku, toczyły się tu ciężkie i krwawe walki. Teren północno-wschodniej Słowacji stał się wówczas polem bitwy o znaczeniu europejskim, a lokalne operacje bojowe miały decydujący wpływ na przebieg wojny na froncie wschodnim.

Działania bojowe na terytorium dzisiejszej Słowacji pochłonęły ponad pięćdziesiąt tysięcy ofiar – żołnierzy armii austro-węgierskiej, rosyjskiej i niemieckiej. Około dwieście pięćdziesiąt tysięcy żołnierzy zostało rannych lub dostało się do niewoli. Pozostałością tych wydarzeń jest kompleks zabytków militarno-historycznych, a największą jego część stanowią cmentarze wojenne.

Foto 1: Rakúsko-uhorskí vojaci v Duklianskom priesmyku
Foto 2: Poškodené budovy v obci Zborov
Foto 3: Ruskí vojaci v Karpatoch
Foto 4: Rakúsko-uhorské delostrelectvo pri obci Volica

Fot. 1: Żołnierze austro-węgierscy na Przełęczy Dukielskiej
Fot. 2: Uszkodzone budynki w miejscowości Zborov
Fot. 3: Rosyjscy żołnierze w Karpatach
Fot. 4: Austro-węgierska artyleria niedaleko miejscowości Volica

3

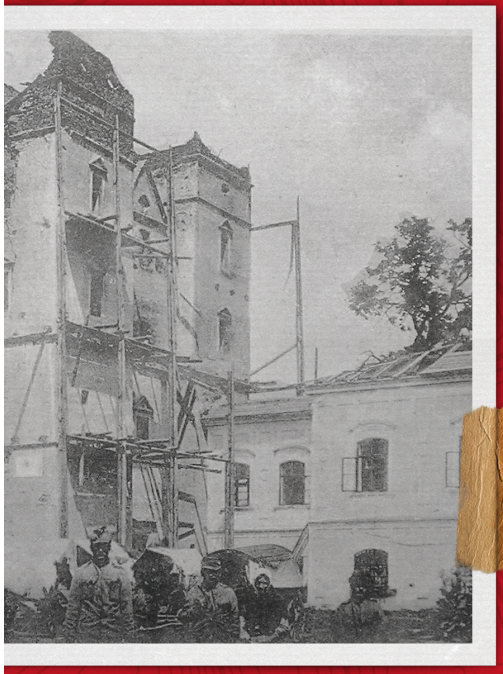

4

1

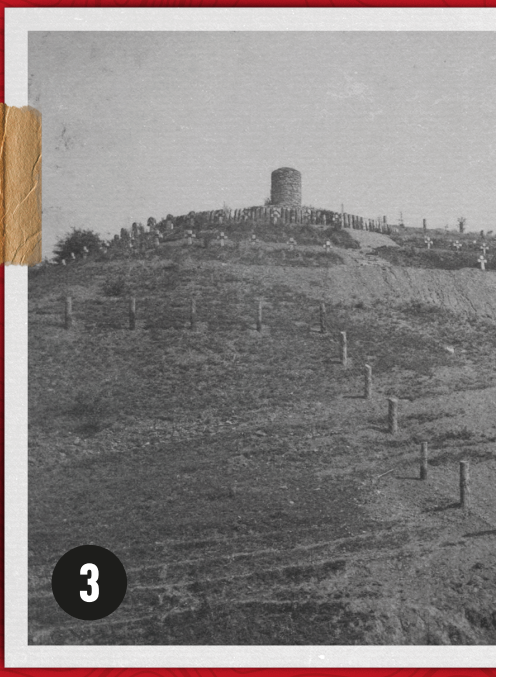

3

2

4

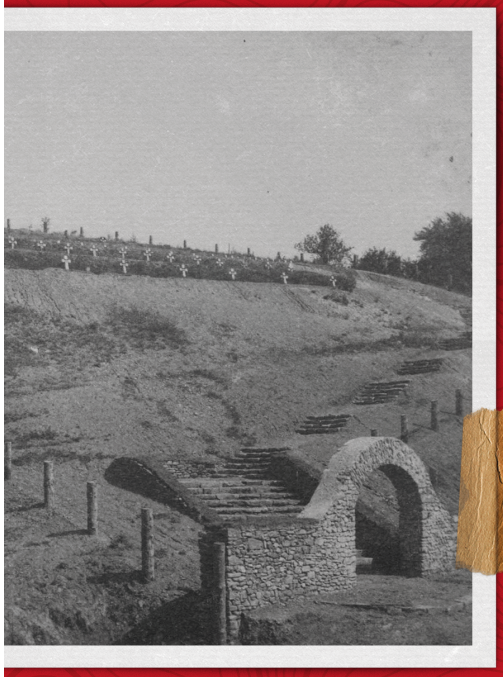

VOJNOVÉ CINTORÍNY

Vojnové cintoríny v oblasti dnešného severovýchodného Slovenska začali vznikať takmer ihneď po tom, ako sa línia frontu vzdialila. Budovala ich rakúsko-uhorská armáda podľa projektov profesionálnych architektov. Jedinečnou bola myšlienka pochovať na jednom vojnovom pohrebisku vojakov z rôznych, i znepriatelených armád.

V medzivojnovom období pokračovala starostlivosť o hroby vojakov a zriadilo sa aj niekoľko nových pohrebísk. Po druhej svetovej vojne upadli vojnové cintoríny z predchádzajúceho vojnového konfliktu do zabudnutia a dlhé desaťročia chátrali.

K postupnej obnove týchto pietnych miest dochádza až v posledných rokoch. Niekoľko desiatok cintorínov bolo vyhlásených za národné kultúrne pamiatky a predstavujú tak jedinečný druh pamiatky v Prešovskom kraji.

CMENTARZE WOJENNE

Cmentarze wojenne na terytorium dzisiejszej północno-wschodniej Słowacji zaczęły powstawać niemal natychmiast po przesunięciu się linii frontu. Były one budowane przez armię austro-węgierską według projektów zawodowych architektów. Przyświecała im wyjątkowa idea chowania na jednym cmentarzu żołnierzy różnych, nawet wrogich armii.

W okresie międzywojennym nadal opiekowano się grobami żołnierzy, a nawet powstało kilka nowych miejsc pochówku. Po II wojnie światowej cmentarze wojenne z poprzedniej wojny popadły w zapomnienie i przez dekady niszczały.

Dopiero w ostatnich latach przystąpiono do stopniowej rewitalizacji tych miejsc. Kilkadziesiąt cmentarzy zyskało status narodowych zabytków kultury. Stanowią one unikalny zbiór zabytków kraju preszowskiego.

Foto 1: Vojnový cintorín v meste Medzilaborce
Foto 2: Vojnový cintorín v obci Nižná Polianka
Foto 3: Vojnový cintorín v dnes zaniknutej obci Starina
Foto 4: Vojnový cintorín v Stakčíne

Fot. 1: Cmentarz wojenny w mieście Medzilaborce
Fot. 2: Cmentarz wojenny w miejscowości Nižná Polianka
Fot. 3: Cmentarz wojenny w nieistniejącej miejscowości Starina
Fot. 4: Cmentarz wojenny w miejscowości Stakčín

VIAC INFORMÁCIÍ | WIĘCEJ INFORMACJI

www.ww1.sk/pl

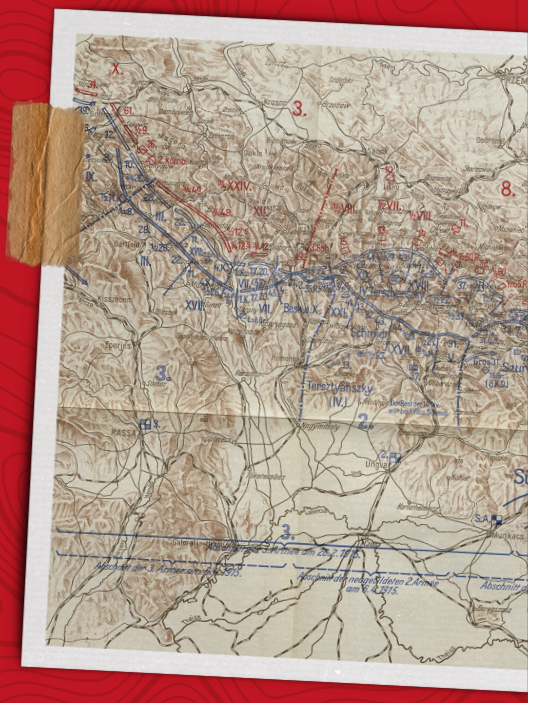

1
2
3
4
5
6
7
8

DĹŽKA | DŁUGOŚĆ

NÁROČNOSŤ | STOPIEŃ TRUDNOŚCI

ČAS | CZAS

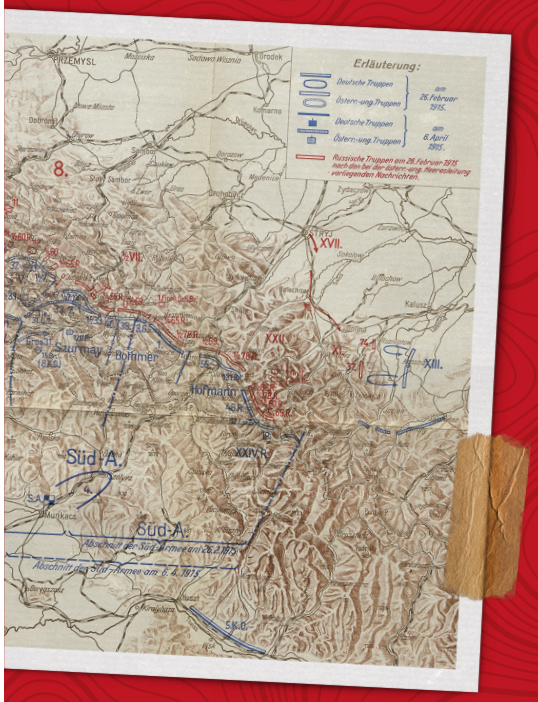

NÁUČNÁ LOKALITA | LOKALIZACJA

1 | BECHEROV – KONIECZNA

GPS: 49.449135392777430 | 21.312768367610484

2 | VRCH KAŠTIELIK

GPS: 49.384616018444460 | 21.390456473724400

3 | STROPKOV

GPS: 49.201743854661950 | 21.654109231565023

4 | VEĽKROP

GPS: 49.240292517945235 | 21.747052830438555

5 | MEDZILABORCE

GPS: 49.261473004327804 | 21.906076899168740

6 | VÝRAVA

GPS: 49.191432596294260 | 22.005982328508413

7 | VRCH SKORY

GPS: 49.119079683246880 | 22.145775217856162

8 | SNINA

GPS: 48.98663607460356 | 22.1496092505796650

NÁUČNÁ LOKALITA | LOKALIZACJA

1 BECHEROV – KONIECZNA

Náučná lokalita sa nachádza medzi obcami Becherov (SK) a Konieczna (PL). Je to značená turistická trasa, ktorá vedie od parkoviska na štátnej hranici k vojnovému cintorínu č. 46. Autorom architektonického návrhu tohto pietneho miesta je známy slovenský architekt Dušan Samuel Jurkovič, ktorý v čase prvej svetovej vojny projektoval vojnové cintoríny v oblasti Žmigród (PL). Náučná lokalita medzi obcami Becherov a Konieczna je venovaná práve osobnosti a dielu tohto významného architekta.

Między miejscowościami Becherov (Słowacja) i Konieczna (Polska) znajduje się znakowany szlak turystyczny prowadzący z parkingu przy granicy do cmentarza wojennego nr 46. Autorem projektu architektonicznego miejsca pamięci jest znany słowacki architekt Dušan Samuel Jurkovič, który podczas I wojny światowej projektował cmentarze wojenne w okolicach Żmigrodu (Polska). Miejsce to poświęcone osobie i twórczości wybitnego architekta.

...V tom istom momente Rusi so strašným pokrikom zaútočili na zákopy práporu. Keďže som v tomto oceľovo sivom súmraku nevidel, či mám dočinenia s Rusmi alebo s vlastnými mužmi, vyskočil som zo zákopu a zo všetkých síl som zakričal: „Tam hore, nestrieľajte, strieľate na štyridsaťsedmičku." Ale v tomto pekelnom divadle môj hlas nebolo počuť, od tej chvíle som vedel, že sme poslední, ktorí sú ešte na pozíciách.

Opis bojov pri obci Becherov zaznamenaný nadporučíkom Josefom Sturmbergerom, veliteľom 16. roty rakúsko-uhorského 47. pešieho pluku.

...W tym samym momencie Rosjanie ze straszliwym krzykiem zaatakowali okopy batalionu. Ponieważ w stalowoszarym mroku nie widziałem, czy mam do czynienia z Rosjanami, czy ze swoimi, wyskoczyłem z okopu i krzyknąłem z całych sił: „Tam na górze, nie strzelajcie, strzelacie w czterdziestkę siódemkę". Ale w tym piekielnym teatrze nie było mnie słychać. Odtąd już wiedziałem, że jesteśmy ostatnimi, którzy pozostali na swoich pozycjach.

Opis walk pod miejscowością Becherov spisany przez porucznika Josefa Sturmbergera, dowódcę 16 kompanii austro-węgierskiego 47 Pułku Piechoty.

3 km

★☆☆☆☆

1 h 00 min

62
RUSSISCHE
KRIEGER

4
RUSSISCHE
KRIEGER

NAVŠTÍVTE V OKOLÍ... CIEKAWOSTKI W OKOLICY...

Pamätník slovinským vojakom v obci Becherov

Pamätník pripomína pamiatku slovinských vojakov, ktorí v radoch rakúsko-uhorskej armády bojovali na bojisku v Karpatoch v rokoch 1914/1915. Vybudovaný bol v roku 2024.

Pomnik żołnierzy słoweńskich, Becherov

Upamiętnia żołnierzy słoweńskich walczących w armii austro-węgierskiej na karpackich polach bitew w latach 1914-1915. Wzniesiony w 2024 roku.

Vojnový cintorín Becherov

Vojnový cintorín je súčasťou gréckokatolíckeho civilného cintorína v obci. Je na ňom pochovaných 111 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Becherov

Cmentarz wojenny jest częścią cmentarza greckokatolickiego położonego w miejscowości Becherov. Pochowano na nim 111 żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Pamätník vojakom ruskej armády v Bardejovských Kúpeľoch

Pamätník je súčasťou parkového areálu Bardejovských Kúpeľov. Bol vybudovaný v roku 1929 a pripomína pamiatku vojakov ruskej armády, ktorí bojovali v okolí mesta Bardejov.

Pomnik żołnierzy armii rosyjskiej, Bardejovské Kúpele

Pomnik znajduje się na terenie parku uzdrowiskowego. Został wzniesiony w 1929 roku dla uczczenia żołnierzy armii rosyjskiej walczących w okolicy Bardejowa.

Vojnový cintorín Stebník

Vojnový cintorín sa nachádza pred vstupom do obce. Je na ňom pochovaných 189 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Stebník

Cmentarz wojenny zlokalizowany przed miejscowością. Pochowano na nim 189 żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Pamätník Českej družiny v Zborove

Pamätník sa nachádza v centre obce a je venovaný Českej družine, vojenskej jednotke českých a slovenských dobrovoľníkov, ktorá bola súčasťou ruskej armády. Pamätník tiež pripomína dobrovoľníka Jána Šípka, ktorý bol vojakom tejto jednotky a v roku 1915 zahynul v okolí obce. V obci sa nachádzajú aj vojnové cintoríny: vojakom padlým v 1. svetovej vojne a nemeckých vojakov padlých v 2. svetovej vojne a tiež pamätník obyvateľom obce padlým v 1. svetovej vojne.

Pomnik Drużyny Czeskiej, Zborov

Pomnik znajduje się w centrum miejscowości i jest poświęcony Drużynie Czeskiej, ochotniczemu oddziałowi wojskowemu złożonemu z Czechów i Słowaków, który był częścią armii rosyjskiej. Pomnik upamiętnia też ochotnika Jána Šípkę, który był żołnierzem tej jednostki i zginął w pobliżu Zborova w 1915 roku. We wsi znajdują się również dwa inne cmentarze wojenne: żołnierzy poległych w I wojnie światowej i żołnierzy niemieckich poległych w II wojnie światowej, a także pomnik upamiętniający mieszkańców wsi poległych w I wojnie światowej.

Vojnový cintorín v Bardejove – U sv. Anny

Vojnový cintorín je súčasťou civilného cintorína pri Kostole sv. Anny v Bardejove. Na cintoríne sú pochovaní najmä vojaci rakúsko-uhorskej armády, ktorí zahynuli vo vojenských nemocniciach nachádzajúcich sa na území mesta.

Cmentarz wojenny przy kościele św. Anny, Bardejów

Cmentarz wojenny jest częścią cmentarza cywilnego znajdującego się obok kościoła św. Anny w Bardejowie. Na cmentarzu spoczywają głównie żołnierze armii austro-węgierskiej, którzy zmarli w szpitalach wojskowych na terenie miasta.

NÁUČNÁ LOKALITA | LOKALIZACJA

2 VRCH KAŠTIELIK

Náučná lokalita má formu značenej turistickej trasy. Začína sa v obci Mikulášová a končí na vrchu Kaštielik. Počas prvej svetovej vojny predstavovala táto lokalita dôležitý obranný bod rakúsko-uhorskej armády. Vo februári a v marci 1915 prebiehali o vrch krvavé boje, ktoré si vyžiadali životy mnohých vojakov. Odvtedy túto výšinu vojaci i miestni obyvatelia nazývali aj „Hora smrti". V roku 2018 bol priamo na bojisku vybudovaný pamätník, ktorý má pripomínať práve udalosti zo začiatku roka 1915. Trasa vedie z obce Mikulášová a prechádza aj popri vojnovom cintoríne z 1. svetovej vojny, kde je pochovaných 180 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády.

Znakowany szlak turystyczny zaczyna się w miejscowości Mikulášová i prowadzi na wzgórze Kaštielik. Podczas I wojny światowej był to ważny punkt obronny armii austro-węgierskiej. W lutym i marcu 1915 roku na wzgórzu toczyły się krwawe walki, w których zginęło wielu żołnierzy. Od tego czasu wzgórze nazywane jest przez żołnierzy i mieszkańców „górą śmierci". W 2018 roku na dawnym polu bitwy wzniesiono pomnik upamiętniający wydarzenia z początku 1915 roku. Trasa prowadzi z miejscowości Mikulášová i biegnie obok cmentarza z I wojny światowej, na którym pochowano stu osiemdziesięciu żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej.

22. marca vyšiel s kompániou z dediny. ...Do vrchu sa šlo ťažko a museli sa zachytávať, pretože to bol príkry kopec. Hore strávili celú noc. Františkovi bola hrozná zima, triasol sa po celom tele a od kŕčov sa sotva mohol pohnúť. Poslal svojho dôstojníckeho sluhu do dediny pre horúci čaj. Bol taký zmrznutý, že nariekal nahlas.

Ťažké podmienky vojakov bojujúcich v Karpatoch opísané v liste manželky rakúsko-uhorského dôstojníka, ktorý padol v bojoch o vrch Kaštielik.

22 marca opuścił wieś razem z kompanią. ...Wspinaczka pod górę była trudna, musieli się przytrzymywać, bo było stromo. Na szczycie spędzili całą noc. František okropnie zmarzł, trząsł się z zimna i ledwo mógł się poruszać z powodu wstrząsających nim spazmów. Posłał do wsi służącego mu oficera, który miał mu przynieść gorącą herbatę. Był tak przemarznięty, że głośno łkał.

Trudne warunki, na jakie skazani byli żołnierze walczący w Karpatach opisane w liście żony oficera austro-węgierskiego, który poległ w bitwie o Kaštielik.

6 km

★★☆☆☆

2 h 10 min

CELJE
MARIBOR
LJUBLJANA
KLAGENFURT
GRAZ
MLADÁ BOLESLAV

NAVŠTÍVTE V OKOLÍ... CIEKAWOSTKI W OKOLICY...

Expozícia v obci Nižná Polianka

Malá expozícia sa nachádza v priestoroch obecného úradu v Nižnej Polianke. Zameraná je na opis priebehu bojov o vrch Kaštielik v roku 1915. Súčasťou expozície sú repliky dobových uniforiem, výstroja a výzbroje a tiež originálne artefakty z obdobia 1. svetovej vojny, ktoré venovali obyvatelia obce a okolia.

Ekspozycja, Nižná Polianka

Niewielka ekspozycja mieści się w budynku urzędu gminy w Nižnej Poliance. Koncentruje się na opisie przebiegu walk o wzgórze Kaštielik w 1915 roku. Częścią ekspozycji są repliki mundurów, wyposażenia i broni z epoki oraz oryginalne przedmioty z czasów I wojny światowej, które przekazali okoliczni mieszkańcy.

Panteón osobností bojiska v Karpatoch v rokoch 1914/1915, Nižná Polianka

Panteón osobností je jedinečné dielo, ktoré upozorňuje na osobnosti, ktoré vojnové udalosti v rokoch 1914 - 1918 zaviedli na dnešné severovýchodné Slovensko. Stavba galerijného charakteru zahŕňa štylizované pamätníky jednotlivým osobnostiam. Deliace steny a uličky medzi nimi sú orientované tak, aby návštevník vnímal iba priestor medzi nimi, zeleň nad hlavou a priehľad na kopec nad obcou - niekdajšie bojisko vrch Kaštielik.

Panteon osobistości pola bitwy w Karpatach 1914-1915, Nižná Polianka

Panteon osobistości to unikalne dzieło zwracające uwagę na osoby, za sprawą których działania wojenne z lat 1914-1918 przeniosły się na terytorium dzisiejszej północno-wschodniej Słowacji. To obiekt przypominający galerię ze stylizowanymi pomnikami poświęconymi poszczególnym postaciom. Ścianki działowe i przejścia zostały zaaranżowane w taki sposób, aby zwiedzający widzieli tylko przestrzeń pomiędzy nimi, zieleń ponad głowami i widok wzgórza nad wsią, czyli dawne pole bitwy na wzgórzu Kaštielik.

Vojnový cintorín Smilno

Vojnový cintorín sa nachádza v centre obce. Je na ňom pochovaných 127 neznámych vojakov. V roku 2023 bol zrekonštruovaný.

Cmentarz wojenny, Smilno

Cmentarz wojenny znajduje się w centrum wsi. Pochowano na nim 127 nieznanych żołnierzy. Odnowiony w 2023 roku.

Vojnový cintorín Šarišské Čierne II.

Vojnový cintorín sa nachádza oproti novému civilnému cintorínu. Je na ňom pochovaných 33 neznámych vojakov. Vojnové hroby sa v obci nachádzajú aj na starom civilnom cintoríne. Pripomína ich jednoduchý pamätník vybudovaný v roku 2023.

Cmentarz wojenny, Šarišské Čierne II

Cmentarz wojenny znajduje się naprzeciwko nowego cmentarza cywilnego. Pochowano na nim trzydziestu trzech nieznanych żołnierzy. Groby wojenne znajdują się też na starym cmentarzu cywilnym we wsi. Upamiętnia je prosty pomnik wzniesiony w 2023 roku.

Vojnový cintorín Nižná Polianka I.

Vojnový cintorín sa nachádza medzi obcami Nižná Polianka a Hutka. Je na ňom pochovaných 384 vojakov nemeckej a rakúsko-uhorskej armády. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou. V obci Nižná Polianka, ako aj v okolitých obciach, sa nachádzajú ďalšie vojnové cintoríny.

Cmentarz wojenny, Nižná Polianka I

Cmentarz wojenny znajduje się pomiędzy miejscowościami Nižná Polianka i Hutka. Pochowano na nim 384 żołnierzy armii niemieckiej i austro-węgierskiej. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury. W miejscowości Nižná Polianka, a także w okolicznych wsiach, znajdują się inne cmentarze wojenne.

NÁUČNÁ LOKALITA | LOKALIZACJA

3 STROPKOV

Náučná lokalita prezentuje dedičstvo prvej svetovej vojny v meste Stropkov. Formou informačných panelov prepája pamiatky spojené s udalosťami z rokov 1914 – 1918. Jednou z nich je vojnový cintorín, kde je pochovaných vyše 700 vojakov zväčša rakúsko-uhorskej armády. Súčasťou lokality sú rozhľadne nad mestom, ale aj ďalšie miesta spojené s udalosťami z rokov 1914/1915. Základná mapa pamiatok sa nachádza pri múzeu v centre mesta Stropkov.

Lokalizacja ta przedstawia dziedzictwo I wojny światowej zachowane w Stropkovie. Są to zabytki związane z wydarzeniami z lat 1914-1918 opatrzone tablicami informacyjnymi. Znajduje się tu także cmentarz wojenny, na którym pochowano siedmiuset żołnierzy, głównie armii austro-węgierskiej, a także wieże widokowe i inne miejsca pamięci. Ich mapa znajduje się w pobliżu muzeum zlokalizowanego w centrum miasta.

– km

★☆☆☆☆

4 h 00 min

Priviezli veľký transport zranených. Hneď sa tam náhlim a predo mnou sa zjavuje hrozný obraz. Skutočné jatky! Pešiaci z 39. a 46. pluku šturmovali a Rusi útok odrazili. Plukovník 46. pešieho pluku padol. Voz za vozom prichádzal, na nich ranení, je ich toľko, že ležia na sebe, stonajú, plačú, revú. Ani peklo nemôže byť hroznejšie. Slamy už niet, umierajúcich ukladajú na holú zem.

...Štyrom hneď na mieste robíme amputáciu. Do príšerne roztrhaných rán lejeme jód, od čoho nešťastníci revú ako divá zver.

Opis ošetrovania zranených vojakov v Stropkove, tak ako ho zaznamenala aristokratka a zdravotná sestra Ilona Andrássy.

Przywieźli duży transport rannych. Pędzę tam od razu, a moim oczom ukazuje się przerażający widok. Istna rzeźnia! Piechota z 39 i 46 pułku ruszyła do szturmu, a Rosjanie odparli atak. Pułkownik 46 pułku piechoty poległ. Przyjeżdżał wóz za wozem, na każdym wozie ranni, a było ich tylu, że leżeli jeden na drugim, jęcząc, płacząc i wyjąc z bólu. Nawet piekło nie może być straszniejsze. Słomy już nie ma, umierający leżą na gołej ziemi.

...U czterech z miejsca przeprowadzamy amputację. Straszliwie poszarpane rany polewamy jodem, przez co nieszczęśnicy ryczą jak dzikie zwierzęta.

Opis opatrywania rannych żołnierzy w Stropkovie, spisany przez pochodzącą z arystokracji pielęgniarkę Ilonę Andrássy.

NAVŠTÍVTE V OKOLÍ... CIEKAWOSTKI W OKOLICY...

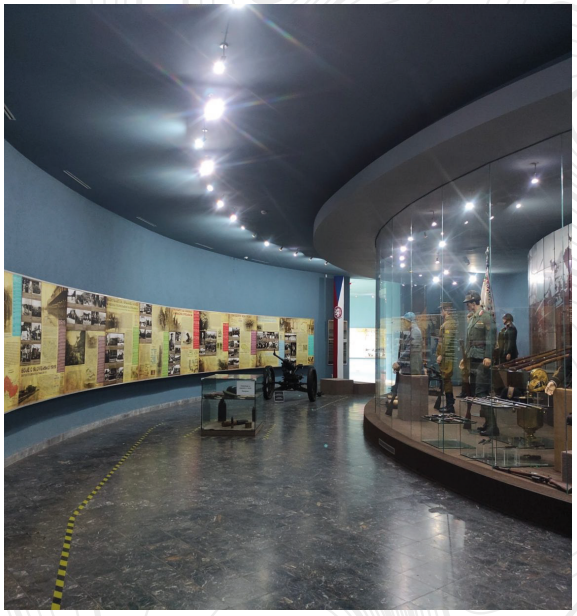

Vojenské historické múzeum vo Svidníku

Múzejné oddelenie Svidník je súčasťou Vojenského historického múzea so sídlom v Piešťanoch. Expozícia múzea je venovaná vojenským dejinám Slovenska bezprostredne pred a počas 1. svetovej vojny a tiež obdobiu 2. svetovej vojny s akcentom na priebeh Karpatsko-duklianskej operácie. Súčasťou múzea je park bojovej techniky. V meste sa nachádzajú aj dva vojnové cintoríny z prvej svetovej vojny.

Wojskowe Muzeum Historyczne w Svidníku

Muzeum w Svidníku jest filią Wojskowego Muzeum Historycznego z siedzibą w Pieszczanach. Ekspozycja muzealna poświęcona jest historii słowackiej wojskowości bezpośrednio przed i w trakcie I wojny światowej, a także okresowi II wojny światowej, ze szczególnym uwzględnieniem operacji dukielsko-preszowskiej. Częścią muzeum jest park techniki bojowej. W mieście znajdują się również dwa cmentarze wojenne z I wojny światowej.

Pamätník padlým vojakom v Giraltovciach

Pamätník vo forme ležiaceho leva bol postavený ešte v čase prvej svetovej vojny. Má pripomínať pamiatku vojakov, ktorí zahynuli pri obrane Uhorska v rokoch 1914/1915. Autorom sochy je sochár Felix Faragó.

Pomnik poległych żołnierzy, Giraltovce

Pomnik ma postać leżącego lwa i został wzniesiony podczas I wojny światowej. Ma on upamiętnić żołnierzy poległych w obronie Węgier w latach 1914-1915. Jego autorem jest rzeźbiarz Felix Faragó.

Vojnový cintorín Breznica

Vojnový cintorín je súčasťou civilného cintorína. Je na ňom pochovaných vyše 100 vojakov rakúsko-uhorskej armády. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Breznica

Cmentarz wojenny jest częścią cmentarza cywilnego. Pochowano na nim ponad stu żołnierzy armii austro-węgierskiej. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnový cintorín Turany nad Ondavou

Vojnový cintorín je súčasťou civilného cintorína. Má jedinečnú kruhovú architektúru. Je na ňom pochovaných takmer 160 zväčša rakúsko-uhorských vojakov. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Turany nad Ondavou

Cmentarz wojenny jest częścią cmentarza cywilnego. Ma unikalny kolisty kształt. Pochowano na nim prawie stu sześćdziesięciu, w większości austro-węgierskich żołnierzy. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnový cintorín Nová Kelča

Aj tento vojnový cintorín je umiestnený na civilnom cintoríne. Jeho súčasťou je kaplnka. Večný odpočinok tu našlo takmer 60 zväčša rakúsko-uhorských vojakov. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Nová Kelča

Cmentarz wojenny będący częścią cmentarza cywilnego. Znajduje się na nim kaplica. Spoczywa na nim prawie sześćdziesięciu, w większości austro-węgierskich żołnierzy. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

NÁUČNÁ LOKALITA | LOKALIZACJA

4 VEĽKROP

Náučná lokalita má formu značenej turistickej trasy, ktorá vedie z obce Veľkrop na vojnový cintorín. V obci Veľkrop sa nachádza najväčší cintorín z prvej svetovej vojny na Slovensku. Pochovaných tu bolo 8 662 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. V súčasnosti je cintorín národnou kultúrnou pamiatkou. V obci sa nachádza aj malá expozícia venovaná udalostiam prvej svetovej vojny.

Znakowany szlak turystyczny prowadzący z miejscowości Veľkrop do cmentarza wojennego. Jest to największy cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej na terytorium dzisiejszej Słowacji. Pochowano na nim 8662 żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Obecnie cmentarz ma status narodowego zabytku kultury. W miejscowości Veľkrop znajduje się również niewielka ekspozycja poświęcona pierwszej wojnie światowej.

Niekoľkokrát Rakúšania zaľahli tesne pred našimi zákopmi, ale znovu sa vrhali vpred, pričom na niektorých miestach došlo k bojom na bodáky. Protivník takýmto spôsobom uskutočnil počas noci sériu neúspešných útokov a nad ránom sa stiahol do vzdialenosti 150 – 200 krokov od našich pozícií, kde sa zakopal.

Opis bojov v okolí obce Veľkrop v bojovom denníku ruského 47. „ukrajinského" pešieho pluku.

Austriacy kilka razy kładli się tuż przed naszymi okopami, po czym ponownie ruszali naprzód, niekiedy dochodziło do walki na bagnety. Wróg przeprowadził nocą serię nieudanych ataków, a nad ranem wycofał się na odległość 150-200 kroków od naszych pozycji, gdzie się okopał.

Opis walk w okolicach miejscowości Veľkrop w dzienniku bojowym rosyjskiego 47 „ukraińskiego" pułku piechoty.

2 km

★☆☆☆☆

1 h 15 min

BOJE PRI OBCI
VELKROP

NAVŠTÍVTE V OKOLÍ... CIEKAWOSTKI W OKOLICY...

Vojnový cintorín Bodružal

Nad dreveným gréckokatolíckym Chrámom sv. Mikuláša, ktorý je pamiatkou UNESCO, leží vojnový cintorín. Počtom obetí patrí medzi najväčšie cintoríny v okrese Svidník. Na tomto pietnom mieste je pochovaných približne 400 rakúsko-uhorských a ruských vojakov. Vojnový cintorín je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Bodružal

Cmentarz wojenny znajduje się powyżej drewnianej greckokatolickiej cerkwi św. Mikołaja wpisanej na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Pod względem liczby ofiar jest to jeden z największych cmentarzy w powiecie Svidník. Pochowano na nim około czterystu żołnierzy austro-węgierskich i rosyjskich. Cmentarz wojenny ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnový cintorín Ladomirová

Vojnový cintorín sa nachádza v centre obce. Dominuje mu kaplnka vybudovaná v 30. rokoch 20. storočia. Je na ňom pochovaných 270 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou. V obci Ladomirová sa nachádza drevený gréckokatolícky Chrám sv. Michala Archanjela, pamiatka UNESCO.

Cmentarz wojenny, Ladomirová

Cmentarz wojenny znajduje się w centrum wsi. Można na nim zobaczyć drewnianą kaplicę zbudowaną w latach trzydziestych ubiegłego wieku. Pochowano tu dwustu siedemdziesięciu żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury. We wsi znajduje się też inny narodowy zabytek kultury, greckokatolicka cerkiew św. Michała Archanioła, wpisana na listę UNESCO.

Vojnový cintorín Mlynárovce

Pietne miesto sa nachádza nad obcou. Je na ňom pochovaných 750 neznámych vojakov. Vojnový cintorín je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Mlynárovce

Miejsce pamięci znajduje się nad wsią. Pochowano na nim siedemset pięćdziesięciu nieznanych żołnierzy. Cmentarz wojenny ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnový cintorín Chotča

Vojnový cintorín sa nachádza v centre obce. Je na ňom pochovaných takmer 300 rakúsko-uhorských a ruských vojakov. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Chotča

Cmentarz wojenny znajduje się w centrum wsi. Pochowano na nim prawie trzystu, w większości austro-węgierskich i rosyjskich żołnierzy. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnové cintoríny v obci Repejov

V obci Repejov sa nachádzajú dva vojnové cintoríny a pamätník venovaný obetiam padlým v okolí obce v rokoch 1914/1915. Na oboch pohrebiskách je pochovaných takmer 1000 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády.

Cmentarze wojenne, Repejov

W miejscowości Repejov znajdują się dwa cmentarze wojenne i pomnik poświęcony ofiarom poległym w okolicy wsi w latach 1914-1915. Na obu cmentarzach pochowano prawie tysiąc żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej.

NÁUČNÁ LOKALITA | LOKALIZACJA

5 MEDZILABORCE

Náučná lokalita predstavuje udalosti prvej svetovej vojny viažuce sa k mestu Medzilaborce. Formou informačných panelov prepája pamiatky spojené s udalosťami z rokov 1914 – 1918. Súčasťou lokality sú viaceré vojnové cintoríny nachádzajúce sa v meste. Najväčší leží neďaleko mestského úradu a je na ňom pochovaných až 1692 vojakov rakúsko-uhorskej, nemeckej a ruskej armády. Súčasťou trasy sú aj rozhľadňa nad mestom na vrchu Kyčera a Pamätník Českej družiny. V meste bola v roku 2022 zriadená expozícia venovaná bojom prvej svetovej vojny. Nachádza sa neďaleko sídla Múzea moderného umenia Andyho Warhola. Základná mapa pamiatok trasy sa nachádza pri železničnej stanici v Medzilaborciach.

Lokalizacja przedstawiająca wydarzenia I wojny światowej związane z miastem Medzilaborce. Tablice informacyjne łączą poszczególne obiekty i opisują wydarzenia z lat 1914-1918. W mieście znajduje się kilka cmentarzy wojennych. Największy z nich można znaleźć w pobliżu urzędu miasta. Pochowano na nim 1692 żołnierzy armii austro-węgierskiej, niemieckiej i rosyjskiej. Na trasie znajduje się także wieża widokowa na wzgórzu Kyčera i Pomnik Drużyny Czeskiej. W 2022 roku w mieście otwarto ekspozycję poświęconą bitwom I wojny światowej. Znajduje się niedaleko siedziby Muzeum Sztuki Nowoczesnej Andy'ego Warhola. Mapa miejsc pamięci znajduje się przy stacji kolejowej w Medzilaborcach.

– km

★★☆☆☆

6 h 00 min

Stal som sa veliteľom vlaku, ktorý mal z Medzilaboriec do Miškovca odviezť vojakov nakazených cholerou. Nepridelili mi ani odborný personál, ani lieky. O všetko som sa mal postarať sám.

...Museli sme sa zabezpečiť, aby sa infekcia počas cesty nedostala i do nás. Keď sme sa v Medzilaborciach ukázali v gumových plášťoch, železničiari od nás s údesom cúvali. V blízkych skladiskách sme uzreli danteovské peklo. Na zemi sa váľali desiatky a desiatky chorých, mnohí v kŕčoch objímali drevené stĺpy. Niektorí sa už zvíjali v smrteľných zášklboch.

Opis situácie v Medzilaborciach po vypuknutí epidémie cholery medzi vojakmi, tak ako ju opísal vojenský lekár a slovenský dramatik Ivan Stodola.

Zostałem dowódcą pociągu, który miał przewieźć żołnierzy zarażonych cholerą z Medzilaborców do Miškovca. Nie przydzielono mi personelu ani leków. Sam musiałem o wszystko zadbać.

...Trzeba było dopilnować, żeby po drodze się nie zarazić. Kiedy pojawiliśmy się w Medzilaborcach w gumowych płaszczach, kolejarze cofnęli się z przerażeniem. W pobliskich magazynach widzieliśmy dantejskie sceny. Na ziemi leżały dziesiątki chorych, wielu w spazmach trzymało się drewnianych słupów. Niektórzy zwijali się już w śmiertelnych konwulsjach.

Opis sytuacji w Medzilaborcach po wybuchu epidemii cholery wśród żołnierzy, według lekarza wojskowego i słowackiego dramaturga Ivana Stodoly.

NAVŠTÍVTE V OKOLÍ... CIEKAWOSTKI W OKOLICY...

Lupkovský tunel

Lupkovský tunel je železničný tunel medzi Palotou a Łupkówom na trati Michaľany – Przemyśl. Jeho výstavbu ukončili v roku 1874. Počas prvej svetovej vojny bol z oboch strán chránený pancierovými pevnôstkami. Boje prebiehajúce v tejto oblasti ho vážne poškodili, závažnejšie škody zaznamenal aj neskôr – v čase druhej svetovej vojny. V súčasnosti ním premáva sezónne letné vlakové spojenie.

Tunel Łupkowski

Tunel Łupkowski to tunel kolejowy na odcinku między miejscowościami Palota i Łupków na linii Michaľany – Przemyśl. Jego budowę ukończono w 1974 roku. Podczas I wojny światowej był on chroniony z obu stron przez pancerne fortyfikacje. Walki w tym rejonie doprowadziły do znaczącego uszkodzenia tunelu, a jeszcze poważniejsze szkody nastąpiły później, podczas II wojny światowej. Obecnie przez tunel przejeżdża sezonowy pociąg kursujący w miesiącach letnich.

Vojnové cintoríny v Krásnom Brode

V obci Krásny Brod a jej okolí sa nachádzajú tri vojnové cintoríny. Jeden je súčasťou civilného cintorína, ďalší sa nachádza v lese nad obcou pri kóte 496. Najväčší z trojice vojnových cintorínov leží neďaleko ruiny kláštora baziliánov. Na tomto vojnovom cintoríne je pochovaných vyše 1000 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. V čase prvej svetovej vojny sa frontová línia nachádzala v tesnej blízkosti kláštora, v dôsledku čoho bol zničený.

Cmentarze wojenne, Krásny Brod

W miejscowości Krásny Brod i okolicach znajdują się trzy cmentarze wojenne. Jeden jest częścią cmentarza cywilnego, drugi znajduje się w lesie nad wsią, na wysokości 496 m n.p.m. Największy z trzech cmentarzy wojennych można znaleźć w pobliżu ruin klasztoru bazylianów. Pochowano na nim ponad tysiąc żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Podczas I wojny światowej linia frontu przebiegała w pobliżu klasztoru, w wyniku czego uległ on zniszczeniu.

Vojnové cintoríny nad obcou Čertižné

Nad obcou Čertižné a Habura na slovensko-poľskej hranici sa nachádza niekoľko vojnových cintorínov z prvej svetovej vojny. Vojnové cintoríny sú tiež súčasťou civilných cintorínov v Čertižnom a Habure.

Cmentarze wojenne nad miejscowością Čertižné

Nad wsiami Čertižné i Habura, na granicy słowacko-polskiej, znajduje się kilka cmentarzy wojennych z okresu I wojny światowej. W obu miejscowościach cmentarze wojenne są także częścią cmentarzy cywilnych.

Vojnový cintorín Palota

Vojnový cintorín sa nachádza pri štátnej ceste v smere do Poľska. Je na ňom pochovaných 151 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Palota

Cmentarz wojenny znajduje się przy drodze krajowej w kierunku Polski. Pochowano na nim 151 żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnový cintorín Sukov

Vojnový cintorín je situovaný na okraji obce a miesto odpočinku na ňom našlo 180 rakúsko-uhorských a ruských vojakov. Zachovaný je aj pôvodný betónový pamätník. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou. Vojnové cintoríny sa nachádzajú aj v ďalších okolitých obciach.

Cmentarz wojenny, Sukov

Cmentarz wojenny znajduje się na obrzeżach wsi. Pochowano na nim stu osiemdziesięciu żołnierzy austro-węgierskich i rosyjskich. Zachował się również oryginalny betonowy pomnik. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury. Cmentarze wojenne znajdują się również w okolicznych wsiach.

NÁUČNÁ LOKALITA | LOKALIZACJA

6 VÝRAVA

Náučná lokalita má formu značenej turistickej trasy. Začína sa v obci Výrava a končí priamo na niekdajšom bojisku, kde sa dodnes nachádzajú vojnové cintoríny aj dobre viditeľné zvyšky zákopových línií. Súčasťou trasy sú miesta s nádherným výhľadom na scenériu karpatských kopcov, o ktoré sa v čase prvej svetovej vojny bojovalo. V obci Výrava sa nachádzajú tri vojnové cintoríny, na ktorých navždy odpočíva takmer 3 500 vojakov rakúsko-uhorskej, nemeckej a ruskej armády. Vojnové cintoríny sa nachádzajú aj v okolitých obciach.

Znakowany szlak turystyczny, który rozpoczyna się w miejscowości Výrava i kończy na dawnym polu bitwy, gdzie do dziś znajdują się cmentarze wojenne i widoczne pozostałości linii okopów. Na trasie można podziwiać piękne widoki karpackich wzgórz, o które toczyły się walki podczas I wojny światowej. W Výravie są trzy cmentarze wojenne, na których pochowano prawie trzy i pół tysiąca żołnierzy armii austro-węgierskiej, niemieckiej i rosyjskiej. Cmentarze wojenne znajdują się również w okolicznych wioskach.

7 km

★★☆☆☆

3 h 00 min

Rusi však postupovali ďalej do údolia. Pred našimi líniami bol zatiaľ kľud. Ďalej sme ich pozorovali. Náhle medzi nimi vznikol zmätok. Počuli sme prudkú streľbu, niektorí ruskí vojaci sa otáčali a utekali späť. Čoskoro sme zistili príčinu. Na bojisku sa objavili pickelhauby – protiútok Nemcov.

Útok bol tak prekvapivý a rázny, že Rusi sa skoro nezmohli k odporu. Najväčšia časť bola zajatá, zvyšok hnali Nemci až do ich pôvodných postavení.

Opis situácie na bojisku počas Veľkej noci 1915 medzi obcami Výrava a Valentovce, tak ako si ju zapísal rakúsko-uhorský dôstojník František Marvan.

Rosjanie posuwali się jednak w głąb doliny. Póki co przed naszymi liniami panował spokój. Kontynuowaliśmy ich obserwację. Nagle zrobiło się zamieszanie. Usłyszeliśmy głośną strzelaninę, niektórzy rosyjscy żołnierze obracali się i uciekali. Szybko ustaliliśmy przyczynę. Na polu bitwy pojawiły się pikielhauby – Niemcy kontratakowali.

Atak był tak zaskakujący i gwałtowny, że Rosjanie niemal nie byli w stanie się oprzeć. Większość została pojmana, resztę Niemcy zepchnęli z powrotem na pozycje wyjściowe.

Opis sytuacji na polu bitwy w Wielkanoc 1915 roku między miejscowościami Výrava i Valentovce, według relacji austro-węgierskiego oficera Františka Marvana.

NAVŠTÍVTE V OKOLÍ... CIEKAWOSTKI W OKOLICY...

Vojnové cintoríny Čabiny

V obci Čabiny sa nachádzajú dva vojnové cintoríny. Jeden je súčasťou civilného cintorína, druhý sa nachádza asi 1,5 km od obce pri kóte 398. Na oboch pohrebiskách je pochovaných takmer 1300 vojakov rakúsko-uhorskej, ruskej a nemeckej armády. Oba vojnové cintoríny sú národnými kultúrnymi pamiatkami.

Cmentarze wojenne, Čabiny

W miejscowości Čabiny znajdują się dwa cmentarze wojenne. Jeden jest częścią cmentarza cywilnego, drugi znajduje się około 1,5 km od wsi, na wysokości 398 m n.p.m. Na obu cmentarzach pochowano prawie tysiąc trzysta żołnierzy armii austro-węgierskiej, rosyjskiej i niemieckiej. Oba cmentarze wojenne mają status narodowego zabytku kultury.

Vojnové cintoríny Zbudská Belá

V katastri obce Zbudská Belá sa nachádzajú až štyri vojnové cintoríny. Dva priamo v obci a dva na niekdajšom bojisku. Polohu jedného z dvojice frontových cintorínov sa dodnes nepodarilo identifikovať. Na týchto vojnových cintorínoch je pochovaných vyše 600 vojakov.

Cmentarze wojenne, Zbudská Belá

W granicach wsi Zbudská Belá znajdują się cztery cmentarze wojenne. Dwa bezpośrednio we wsi i dwa na dawnym polu bitwy. Lokalizacji jednego z dwóch cmentarzy frontowych do dziś nie udało się ustalić. Na cmentarzach tych pochowano ponad sześciuset żołnierzy.

Vojnový cintorín Zbojné

Vojnový cintorín sa nachádza asi jeden kilometer od obce. Je na ňom pochovaných približne 100 vojakov najmä rakúsko-uhorskej a nemeckej armády. Projekt cintorína vypracoval známy maďarský architekt József Lamping. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

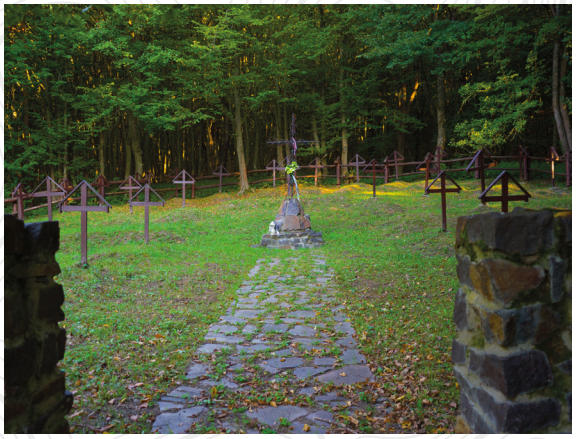

Cmentarz wojenny, Zbojné

Cmentarz wojenny znajduje się około kilometra od wsi. Pochowano na nim około stu żołnierzy, głównie armii austro-węgierskiej i niemieckiej. Projekt cmentarza autorstwa znanego węgierskiego architekta Józsefa Lampinga. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnový cintorín Svetlice

Vojnový cintorín je súčasťou civilného cintorína. Na pietnom mieste, ktoré je národnou kultúrnou pamiatkou, je pochovaných vyše 150 vojakov.

Cmentarz wojenny, Svetlice

Cmentarz wojenny jest częścią cmentarza cywilnego. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury. Pochowano na nim ponad stu pięćdziesięciu żołnierzy.

Vojnový cintorín Sterkovce – Čabalovce

Jeden z najväčších vojnových cintorínov v okrese Medzilaborce je národnou kultúrnou pamiatkou. Pochovaných je tu vyše 3 000 vojakov rakúsko-uhorskej, nemeckej a ruskej armády. Pietne miesto je súčasťou civilného cintorína.

Cmentarz wojenny, Sterkovce – Čabalovce

Jeden z największych cmentarzy wojennych w powiecie Medzilaborce, mający status narodowego zabytku kultury. Pochowano tu ponad trzy tysiące żołnierzy armii austro-węgierskiej, niemieckiej i rosyjskiej. Cmentarz wojenny jest częścią cmentarza cywilnego.

NÁUČNÁ LOKALITA | LOKALIZACJA

7 VRCH SKORY

Značená turistická trasa vedie z obce Hostovice a končí sa priamo na niekdajšom bojisku na vrchu Skory. V roku 2016 bola na tomto vrchu vybudovaná zvonica, venovaná pamiatke padlým vojakom. V obci Hostovice sa nachádza vojnový cintorín, na ktorom je pochovaných vyše 100 vojakov. V susednej obci Osadné je možné vidieť kryptu vojakov padlých v prvej svetovej vojne. Nachádza sa tam tiež vojnový cintorín.

Znakowany szlak turystyczny wychodzący z miejscowości Hostovice prowadzi na dawne pole bitwy na wzgórzu Skory. W 2016 roku na wzgórzu wzniesiono dzwonnicę poświęconą pamięci poległych żołnierzy. W Hostovicach znajduje się cmentarz wojenny, na którym pochowano ponad stu żołnierzy. W sąsiedniej wsi Osadné można zobaczyć kryptę żołnierzy poległych w I wojnie światowej i cmentarz wojenny.

13 km

★★★☆☆

4 h 20 min

Už 16. marca 1915 zo stanice Istebník pri Trenčíne odchodil transport na front. Ja som ako kadet-ašpirant velil čate pozostávajúcej z vojakov a poddôstojníkov v počte asi 50 – 60 mužov. V čate bol aj Podoba s Ostratíc, ako kaprál velil družstvu.

Dňa 20. marca 1915 bola naša rota nasadená do boja. Prežil som v Karpatoch asi dvanásť dní takého strádania, zimy a hladu, že tých ďalších asi šestnásť mesiacov, ktoré som strávil na fronte, by som bol snáď ešte raz vydržal, ale tých dvanásť dní v Karpatoch veru nie.

Artúr Šimko, dôstojník rakúsko-uhorskej armády slovenského pôvodu o bojoch v Karpatoch.

Już 16 marca 1915 roku ze stacji Istebník koło Trenčína odjechał transport na front. Jako kadet-aspirant dowodziłem plutonem złożonym z żołnierzy i podoficerów, liczącym około pięćdziesiąt czy sześćdziesiąt osób. W plutonie był niejaki Podoba z Ostratic, który dowodził ludziom jako kapral.

20 marca 1915 roku nasza kompania została wysłana do walki. Spędziłem w Karpatach około dwunastu dni w tak ciężkich warunkach, o zimnie i głodzie, że chyba prędzej przetrwałbym kolejne szesnaście miesięcy na froncie niż gdybym miał spędzić kolejne dwanaście dni w Karpatach.

Artúr Šimko, oficer armii austro-węgierskiej pochodzenia słowackiego, o walkach w Karpatach.

NAVŠTÍVTE V OKOLÍ... CIEKAWOSTKI W OKOLICY...

Krypta v Osadnom

Krypta vojakov sa nachádza pod pravoslávnym chrámom. Ten bol spolu s kryptou vybudovaný v 30. rokoch 20. storočia. Ostatky vojakov boli exhumované z bojiska, ako aj okolitých vojnových cintorínov. V krypte sú uložené ostatky 1025 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. Krypta je najväčším podchrámovým pohrebiskom na Slovensku. Takmer 1500 vojakov je pochovaných aj na vojnovom cintoríne v obci Osadné. Ten je súčasťou civilného cintorína.

Krypta w miejscowości Osadné

Krypta znajduje się pod cerkwią prawosławną wzniesioną w latach trzydziestych ubiegłego wieku. Szczątki żołnierzy ekshumowano z pola bitwy i okolicznych cmentarzy wojennych. W krypcie spoczywają szczątki 1025 żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Jest to największe miejsce pochówku na Słowacji zlokalizowane pod świątynią. Na cmentarzu wojennym we wsi Osadné pochowano też prawie półtora tysiąca żołnierzy. Cmentarz wojenny jest częścią cmentarza cywilnego.

Vojnový cintorín Stakčín

Jeden z najväčších vojnových cintorínov z prvej svetovej vojny na severovýchodnom Slovensku je miestom odpočinku 960 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. Vojaci zahynuli v bojoch v okolí obce alebo vo vojenskej nemocnici, ktorá v obci pôsobila. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Stakčín

Jeden z największych cmentarzy wojennych z czasów I wojny światowej w północno-wschodniej Słowacji jest miejscem spoczynku 960 żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Żołnierze zginęli w walkach toczonych w okolicach wsi lub w działającym tam szpitalu wojskowym. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnový cintorín Veľká Poľana – Hodošík

Najvyššie položený vojnový cintorín z prvej svetovej vojny na Slovensku leží v nadmorskej výške 885 m n. m. Je na ňom pochovaných 668 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. V zaniknutej obci Veľká Poľana môžeme nájsť ešte jeden vojnový cintorín označovaný ako Rotunda. Ten je súčasťou niekdajšieho civilného cintorína. Oba vojnové cintoríny sú národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Veľká Poľana – Hodošík

Najwyżej położony cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej na Słowacji znajduje się na wysokości 885 m n.p.m. Pochowano na nim 668 żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. W nieistniejącej już wsi Veľká Poľana znajduje się kolejny cmentarz wojenny, znany jako Rotunda. Jest on częścią dawnego cmentarza cywilnego. Oba cmentarze wojenne mają status narodowego zabytku kultury.

Pamätník pri obci Runina

Pamätník sa nachádza pri ceste medzi obcami Topoľa a Runina. Jednoduchý kamenný monolit pripomína boje medzi rakúsko-uhorskou a ruskou armádou, ktoré sa v okolí odohrali na jar 1915.

Pomnik koło miejscowości Runina

Pomnik znajduje się przy drodze między wsiami Topoľa i Runina. Prosty kamienny obelisk upamiętnia bitwy między armiami austro-węgierską i rosyjską, które rozegrały się na tym obszarze wiosną 1915 roku.

Vojnový cintorín Topoľa

Vojnový cintorín sa nachádza pri drevenom Chráme sv. archanjela Michala. Je na ňom pochovaných 240 vojakov. Aj toto pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Topoľa

Cmentarz wojenny znajduje się w pobliżu drewnianego kościoła św. Michała Archanioła. Pochowano na nim dwustu czterdziestu żołnierzy. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

NÁUČNÁ LOKALITA | LOKALIZACJA

8 SNINA

Udalosti prvej svetovej vojny v meste Snina pripomína náučná lokalita formou informačných panelov. Prepája pamiatky spojené s udalosťami z rokov 1914 – 1918. Súčasťou lokality sú tri vojnové cintoríny. Jeden sa nachádza v lokalite Giglovo a je na ňom pochovaných 189 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. Na druhom vojnovom cintoríne je pochovaných vyše 300 vojakov, ktorí zahynuli v dôsledku epidemických chorôb v jeseni 1914. Tretí vojnový cintorín bol súčasťou starého mestského cintorína. Vojnové hroby takmer 352 vojakov sa do dnešných dní nezachovali. Základná mapa trasy sa nachádza pri autobusovej stanici v Snine.

Wydarzenia I wojny światowej upamiętniają tablice informacyjne. Łączą one zabytki związane z wydarzeniami z lat 1914-1918. W lokalizacji znajdują się trzy cmentarze wojenne. Jeden w lokalizacji Giglovo i pochowano na nim 189 żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Na drugim spoczywa ponad trzystu żołnierzy, którzy zmarli w czasie epidemii jesienią 1914 roku. Trzeci cmentarz wojenny był częścią starego cmentarza miejskiego. Groby wojenne prawie 352 żołnierzy nie zachowały się do dziś. Mapa miejsc pamięci znajduje się przy dworcu autobusowym w Sninie.

Hlavná ulica v Snine bola posiata telami ruských vojakov, medzi ktorými sa našlo aj telo plukovníka delostrelectva. Po nočnom boji nasledovala smutná práca: pohreb padlých. Pri vchodových dverách sninského kostola sa vykopal hromadný hrob. Na rozkaz nášho veliteľa bol plukovník pochovaný osobitne. Na obed sme sa zišli na ceremóniu, kde rusínsky pop predniesol modlitbu za padlých.

Úryvok z reportáže vojnového korešpondenta Aladára Fodora publikovanej v budapeštianskych novinách Pesti Hírlap.

Główna ulica w Sninie była usłana ciałami rosyjskich żołnierzy, wśród których znaleziono również ciało pułkownika artylerii. Po nocnej bitwie przyszła pora na smutną pracę: pochówek. Masowy grób wykopano przy wejściu do kościoła w Sninie. Z rozkazu dowódcy pułkownik został pochowany oddzielnie. W południe zebraliśmy się na ceremonii, podczas której rusiński pop odmówił modlitwę za poległych.

Fragment reportażu korespondenta wojennego Aladára Fodora opublikowanego w budapeszteńskiej gazecie „Pesti Hírlap”.

– km

★☆☆☆☆

4 h 00 min

Mesto Snina
DO FÉNIX SNINA
GIGLOVO
vojnový cintorín z 1. sv. vojny
(335 m)
Mesto Snina
DO FÉNIX SNINA
RYBNÍK MLYNISKO 2,7km
Mestská rekreačná trasa č. 1

3.
Neznámi vojaci
1914 - 1915

NAVŠTÍVTE V OKOLÍ... CIEKAWOSTKI W OKOLICY...

Socha dobrého vojaka Švejka v Humennom

Socha vojaka Švejka, postavy zo svetoznámeho románu Jaroslava Haška, sa nachádza na železničnej stanici v Humennom. Pripomína kapitolu z knihy, ktorej dej sa odohráva na železničnej stanici v Humennom počas prvej svetovej vojny. Autorom diela je humenský sochár Jaroslav Drotár.

Pomnik Dobrego Wojaka Szwejka, Humenné

Pomnik Dobrego Wojaka Szwejka, bohatera słynnej powieści Jaroslava Haška, znajduje się na dworcu kolejowym w mieście Humenné. Nawiązuje on do rozdziału książki, której akcja rozgrywa się na tutejszym dworcu kolejowym podczas I wojny światowej. Autorem pomnika jest miejscowy rzeźbiarz Jaroslav Drotár.

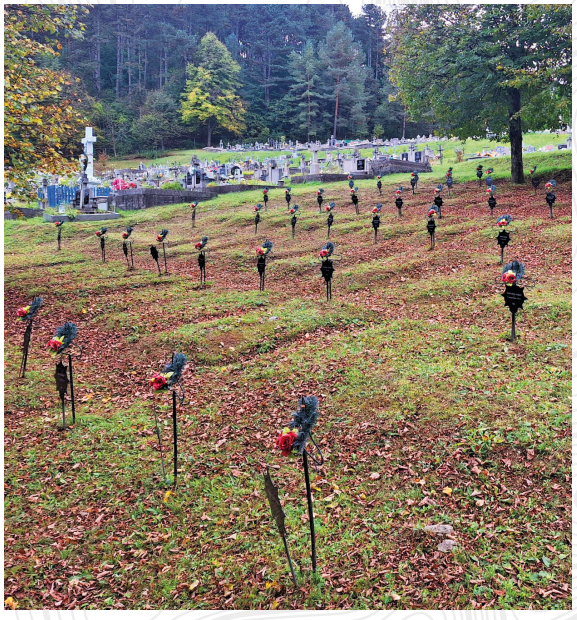

Vojnový cintorín Kamenica nad Cirochou

Vojnový cintorín je súčasťou civilného cintorína v obci. Je na ňom pochovaných 113 vojakov. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Kamenica nad Cirochou

Cmentarz wojenny jest częścią cmentarza cywilnego znajdującego się we wsi. Pochowano na nim stu trzynastu żołnierzy. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnový cintorín Kolbasov

Vojnový cintorín sa nachádza na okraji obce nad civilným cintorínom. Je na ňom pochovaných 33 vojakov.

Cmentarz wojenny, Kolbasov

Cmentarz wojenny znajduje się na skraju wsi, powyżej cmentarza cywilnego. Pochowano na nim trzydziestu trzech żołnierzy.

Vojnový cintorín Zboj

Vojnový cintorín je súčasťou civilného cintorína, nachádza sa na jeho okraji. Je na ňom pochovaných 203 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Zboj

Cmentarz wojenny jest częścią cmentarza cywilnego, znajduje się na jego skraju. Spoczywa na nim dwustu trzech żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

Vojnový cintorín Uličˇ

Vojnový cintorín sa nachádza na okraji civilného cintorína. Na vojnovom cintoríne je pochovaných 71 vojakov rakúsko-uhorskej a ruskej armády, ktorí zahynuli v okolí obce. Pietne miesto je národnou kultúrnou pamiatkou.

Cmentarz wojenny, Ulič

Cmentarz wojenny znajduje się na skraju cmentarza cywilnego. Pochowano na nim siedemdziesięciu jeden żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej, którzy polegli w okolicy. Miejsce pamięci ma status narodowego zabytku kultury.

MINISTERSTVO CESTOVNÉHO RUCHU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KLUB VOJENSKEJ HISTÓRIE BESKYDY

Realizované s finančnou podporou Ministerstva cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky.

TEXTY A ODBORNÁ SPOLUPRÁCA • TEKSTY I WSPÓŁPRACA EKSPERCKA: **Mgr. Martin Drobňák** (KVH Beskydy)

FOTOGRAFIE • ZDJĘCIA: **Jano Štovka** | **KVH Beskydy** | **Martin Drobňák** | **KOCR Severovýchod Slovenska**

VYDALA • WYDANIE: **Krajská organizácia cestovného ruchu Severovýchod Slovenska** (2025)

WWW.SEVEROVYCHOD.SK/PL

WWW.KVH-BESKYDY.SK